

5. Можливе скорочення штату співробітників (групи), які займаються вирішенням комплексних задач.

1.Кавун С.В. Методи оцінки ефективності системи економічної безпеки підприємницької діяльності // Вісник Львівського університету ім. І.Франка. Сер.: Економічна. Вип.40. – Львів, 2008. – С.287-290.

2.Куркин Н.В. Управление экономической безопасностью развития предприятия. – Днепропетровск: АРТ-ПРЕСС, 2004. – 452 с.

3.Моделирование экономической безопасности: держава, регион, предприятие / В.М.Гесьць, М.О.Кизим, Т.С.Клебанова, О.І.Черняк. – Харків: ХНЕУ, 2006. – 240 с.

4.Кавун С.В. Оцінка збитку організації внаслідок мережних атак на її ресурси // Бизнес Информ. – 2005. – № 3/4. – С.80-102.

5.Пономаренко В.С., Кавун С.В. Концептуальні основи економічної безпеки. – Харків: ХНЕУ, 2008. – 265 с.

6.Кавун С.В. Вопросы методики разработки системы экономической безопасности предприятия // Вестник международного Славянского университета. Сер.: Економічні науки. – 2008. – Т.ХІ. – №1. – С.34-39.

7.Кавун С.В., Шубина Г.В. Методика построения политики безопасности организации // Бизнес Информ. – 2005. – № 1-2. – С. 96-102.

8.Кавун С.В. Организационный аспект концепции экономической безопасности предприятия // Захист інформації.– 2008. – Спец. вип. 40. – С.113-119.

9.Ансофф И., Макдоннелл Э.Дж. Новая корпоративная стратегия: Пер. с англ. – СПб.: Питер Ком, 1999. – 416 с.

10.M. Eric Johnson. Managing Information Risk and the Economics of Security, 1st edition. – Interperiodica distributed exclusively by Springer Science+Business Media LLC, 2008. – 347 p.

11.Lawrence A. Gordon, Martin P. Loeb. The economics of information security investment // ACM Transactions on Information and System Security (TISSEC), 2002. - Volume 5, Issue 4. – pp. 438-457.

12.Мунтіян В.І. Основи теорії інформаційної моделі економіки. – К.: КВІЦ, 2004. – 367 с.

13.Олейников Е.А. Экономическая и национальная безопасность. – М.: Экзамен, 2005. – 766 с.

14.Ярочкин В.И., Бузанова Я.В. Аудит безопасности фирмы: теория и практика. – М.: Парадигма, 2005. – 351 с.

15.Кодекс законів про працю України №6/95-ВР від 19.01.95 // Відомості Верховної Ради Української РСР (ВВР). – 1971. – № 50. – ст. 375.

16.Розміри діючих тарифів на електроенергію на серпень 2009 року. Режим доступу: <http://www.oblenergo.kharkov.ua/tarif.htm>.

Отримано 26.08.2009

УДК 330.341

А.М.НОВАК

Харківська національна академія міського господарства

АНАЛІЗ І ОЦІНКА СТАНУ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ РЕГІОНУ

Розглядаються питання, пов'язані з економічною безпекою регіону. Проведено аналіз і оцінку стану економічної безпеки, визначено критерії та основні складові, що формують економічну безпеку, зроблено класифікацію загроз економічної безпеки на регіональному рівні.

Рассматриваются вопросы, связанные с экономической безопасностью региона. Проведены анализ и оценка состояния экономической безопасности, определены критерии и основные составляющие, которые формируют экономическую безопасность, сделана классификация угроз экономической безопасности на региональном уровне.

The article reflects the basic problems in the field of economic security in the region and path of their decision. The analyzed criteria and key components of economic security. The proposed classification of economic security threats.

Ключові слова: економічна безпека, регіон, загроза, складові економічної безпеки, індикатори економічної безпеки.

Регіональна різноманітність та відмінність (соціально-економічних, геополітичних, природничих та інших умов), а також розподіл державної власності, податків, фінансових трансфертів, функцій та повноважень місцевого самоврядування, обумовлюють необхідність створення стратегії сталого розвитку для кожного регіону, що сприятиме їх рівномірному соціально-економічному розвитку. Успішне вирішення цих найважливіших проблем орієнтує на використання переваг кожного регіону і їх міжрегіональну кооперацію. Якщо перефразувати думку академіка А.Г.Гранберга, то економіку України слід розглядати не як монооб'єкт, а як багато регіональний організм, що функціонує на основі вертикальних (центр-регіони) і горизонтальних міжрегіональних економічних, соціальних, політичних взаємодій [1].

Аналіз базових нормативно-правових документів, на засадах яких здійснюється регулювання питань економічної безпеки, а саме Закону України "Про основи національної безпеки України" (2003 р.) [2], Указу Президента України "Про стратегію національної безпеки" (2007 р.) [3], Указу Президента України "Про концепцію державної регіональної політики" (2001 р.) [4], визначає складові економічної безпеки, економічні інтереси, економічні загрози та основні пріоритети і напрямки державної політики забезпечення економічної безпеки. Зміст поняття економічної безпеки, фактори дестабілізації економіки, підходи до оцінки рівня економічної безпеки держави, стали предметом дослідження багатьох вітчизняних і зарубіжних вчених, таких як А.Абалкін, І.Бінько, В.Геєць, Я.Жаліло, В.Мунтіян, Г.Пастернак-Таранушенко, Т.Клебанова, В.Шлемко, Д.Ламбер [5-11].

Проте залишаються невирішеними багато питань, пов'язаних із визначенням та оцінкою рівня економічної безпеки регіону, індикативних показників, створенням ефективного механізму забезпечення економічної безпеки регіону, розробкою та реалізацією стратегії забезпечення економічної безпеки регіону.

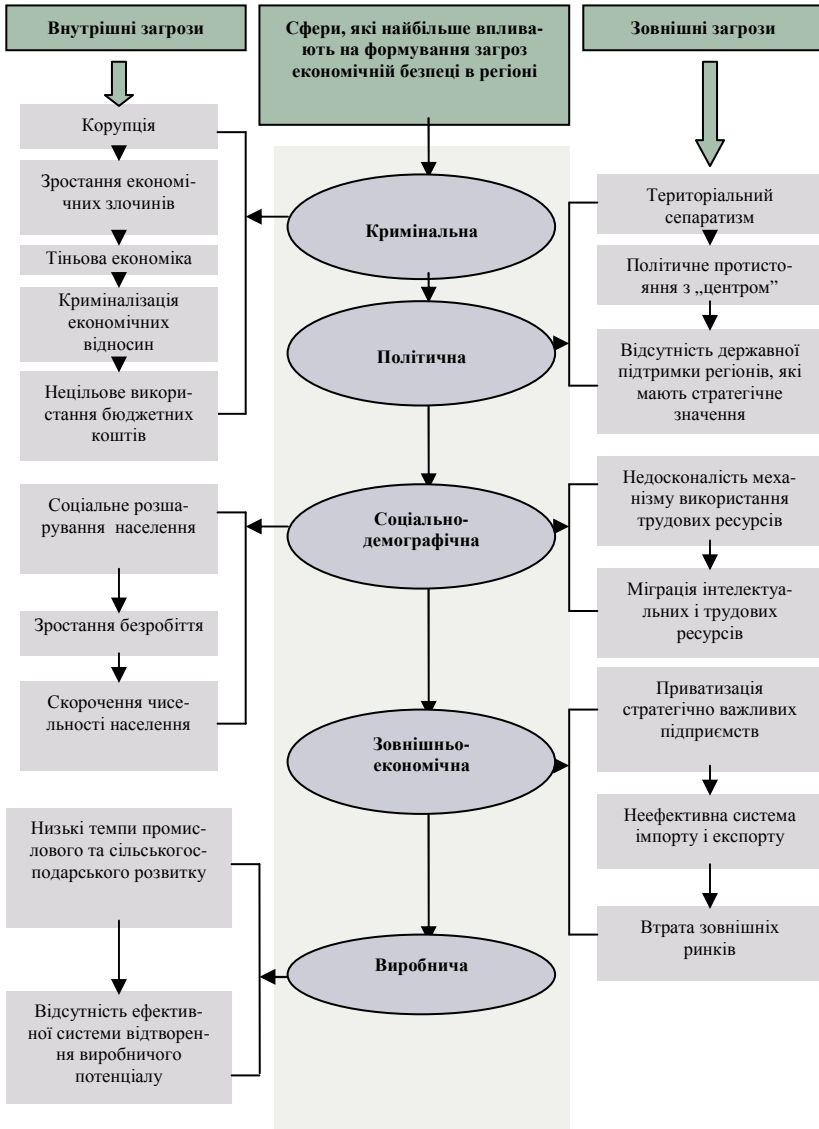
Оцінювання стану економічної безпеки України здійснюється за кожною складовою системи безпеки шляхом співставлення індикато-

рів безпеки, визначених у Методиці розрахунку рівня економічної безпеки України (2007 р.) з їх пороговими значеннями – кількісними величинами, порушення яких викликає несприятливі або загрозливі тенденції в економіці. Але вже на 2009 р. Міністерством економіки України заплановано перегляд порогових значень індикаторів для кожної зі складових економічної безпеки з метою удосконалення технології оцінювання та прогнозування стану економічної безпеки в умовах постійного розвитку економіки держави й, як наслідок, зміни внутрішніх та зовнішніх загроз [12].

Слід зазначити, що існуючі індикатори економічної безпеки, такі як енергетичні, екологічні або інформаційні, по суті є самостійними сферами забезпечення національної безпеки і водночас невід’ємними частинами одна одної. Тобто економічна безпека є інтегральною категорією для всіх складових національної безпеки [13]. Так, розроблена нещодавно „Доктрина про інформаційну безпеку України” (2009 р.) визначає такі напрямки політики як, наприклад: комплексна інформатизація процесів формування, розподілення і контролю за використанням бюджетних коштів; удосконалення системи статистичної звітності з метою підвищення оперативності, достовірності і релевантності звітної інформації, що спрямовані на забезпечення економічної безпеки [14].

Інструментарій з питань економічної безпеки повинен також включати розробку методики діагностування і аналізу економічної безпеки регіонів України з урахуванням впливу світових фінансових криз, прогнозування наслідків та оцінки впливу на стан економічної безпеки приватизації стратегічно важливих підприємств, а також визначення індикативних показників та їх зв’язок з процесами впливу глобалізації і економічного співробітництва з міжнародними торговельно-економічними і фінансовими організаціями, такими як Організація економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР), Світова організація торгівлі (СОТ), Конференція ООН з торгівлі і розвитку (ЮНКТАД), Організація чорноморського економічного співробітництва (ОЧЕС), Міжнародний валютний фонд (МВФ), Європейський банк реконструкції та розвитку (ЄБРР), Чорноморський банк торгівлі та розвитку (ЧБТР), Світовий банк.

Окреме значення має проблема класифікації внутрішніх і зовнішніх загроз на стан економічної безпеки. Проведені експертні дослідження в рамках проекту Державного фонду фундаментальних досліджень з оцінки ступеня впливу свідчать, що найбільш деструктивними є саме внутрішні загрози [15]. На рисунку наведено класифікацію загроз економічній безпеці регіону.

Класифікація загроз економічній безпеці регіону

Економічна безпека регіону характеризується здатністю економі-

ки функціонувати в режимі сталого розвитку для забезпечення гідних умов життя населення, розвитку особистості, щоб протистояти дестабілізуючому впливу внутрішніх і зовнішніх соціально-економічних факторів. Основні складові економічної безпеки регіону наведено в таблиці.

Складові економічної безпеки регіону

Складова економічної безпеки	Характеристика складової
фінансова	збалансованість і стійкість фіскальної (бюджетно-податкової), грошово-кредитної, банківської систем для забезпечення соціально-економічного розвитку регіону
інвестиційна	здатність забезпечити довгострокову позитивну економічну динаміку, створення інноваційної інфраструктури в регіоні
зовнішньоекономічна	збереження інтелектуальних і трудових ресурсів, стратегічно важливих підприємств, високий експортний потенціал підприємств в регіоні, підтримка зовнішніх ринків
виробнича	наявність ресурсної бази та розвиненого промислового комплексу
продовольча	рівень продовольчого забезпечення населення в регіоні
соціально-демографічна	розвиток регіонального ринку праці, рівень безробіття та соціальної диференціації суспільства, рівень бідності, культури, доступності освіти, медичного обслуговування, забезпечення житлом та ін.
екологічна	враховує рівень забруднення навколишнього середовища і витрати на їх ліквідацію

Критерії, що забезпечують можливість регулювання процесу безпеки регіону: формування власної економічної політики з чітким розмежуванням повноважень, висока професійна компетентність управлінських кадрів, економічна самостійність (гарантії щодо наповнення місцевого бюджету), збалансованість і стійкість регіональної економіки (захист власності, стимулювання підприємницької активності, боротьба з деструктивними процесами в економіці регіону) та забезпечення її конкурентоспроможності, здатність до саморозвитку (підтримка інвестиційного клімату, інновацій, модернізація виробництва) [16].

Отже, можна зробити такі висновки:

1. Для забезпечення регіональної соціально-економічної безпеки необхідна система її оцінки із формуванням індикаторів економічної безпеки регіону за основними сферами діяльності, а саме здатністю

економіки території до стійкого росту та забезпечення прийняттого рівня існування і умов захищеності.

2. Для ефективного функціонування системи економічної безпеки разом з потребою якісного правового забезпечення постає необхідність у розробці та прийнятті низки нових правових актів, концепцій, стратегій і програм у сфері економічної безпеки, а також планування і здійснення конкретних заходів щодо попередження, протидії і нейтралізації загроз економічним інтересам, що надасть можливість забезпечити їх реальним механізмом виходу в безпечну зону розвитку.

3. Країни поділяють більш спільних інтересів і більш взаємозалежні один від одного саме у сфері безпеки. Економічні обміни і взаємодії – один з важливих шляхів до міцної безпеки в регіонах. Розвиток регіональних економічних механізмів співпраці не тільки сприяє реальним й відчутним економічним вигодам для країни, але й розширенню взаємного обміну, взаємній довірі та співробітництву між усіма зацікавленими сторонами, що тим самим зробиє внесок у забезпечення безпеки і стабільності в регіоні.

Перспективою подальших досліджень є створення гнучкої системи індикативних показників для кожної складової економічної безпеки регіону з урахуванням змін в економічній ситуації.

1. Гранберг А.Г. Стратегия территориального социально-экономического развития России: от идеи к реализации // Вопросы экономики. – 2001. – №9. – С.19.

2. Про основи національної безпеки України: Закон України за станом на 14 січня 2006 р. / Верховна рада України. – Офіц. вид. – Голос України від 22.07.2003 р. – №134.

3. Про стратегію національної безпеки України: Указ Президента за станом на 25 травня 2001 р. – Офіційний вісник України від 15.06.2001 р. – №22.

4. Про концепцію державної регіональної політики: Указ Президента за станом на 12 лютого 2007 р. – Офіційний вісник України від 23.02.2007 р. – №11.

5. Абалкин А. Экономическая безопасность России: угрозы и их отражение // Вопросы экономики. – 1994. – №12. – С.16-19.

6. Білько І.Ф., Шлемко В.Т. Економічна безпека України: сутність і напрями забезпечення. – К. – 1997 р. – 143 с.

7. Жаліло Я.А. До формування категоріального апарату науки про економічну безпеку // Стратегічна панорама. – 2004 р. – №3. – С.97-105.

8. Мунтян В.І. Економічна безпека України. – К.: КВЦ, 1999. – 464 с.

9. Lambert D. La défense de l'économie: la conjugaison des efforts de l'Etat, de l'entreprise et d'individu. – Stratégique. – 1990. – №2. – P. 83-98.

10. Пастернак-Тарапушенко Г.А. Економічна безпека держави. Методологія забезпечення. – К.: Київ. екон. ін.-т менеджменту, 2003. – 320 с.

11. Моделювання економічної безпеки: держава, регіон, підприємство / В.М.Гесць, М.О.Кизим, Т.С.Клебанова, О.І.Черняк та ін.; За ред. В.М.Гесця – Харків: ВД „ІНЖЕК”, 2006. – 240 с.

12. Стан економічної безпеки України в I півріччі 2008 року [Електронний ресурс]: за даними 2008 р. / Міністерство економіки України; Департамент макроекономіки. – 2008. – №10. Режим доступу: http://www.me.gov.ua/control/uk/publish/category/main?cat_id=38737.

13. Власюк О.С. Теорія і практика економічної безпеки в системі науки про економіку. – К.: Нац. ін-т проблем міжнародної безпеки при Раді національної безпеки і оборони України, 2008. – 48 с.

14. Про Доктрину інформаційної безпеки України: Указ Президента України №514/200 від 08.07.2009 р.

15. Економічна безпека: концептуальне визначення та механізм забезпечення / О.І.Амоша та ін. – К.: Державний фонд фундаментальних досліджень. – С.340-354.

16. Орлова Н.Ю. Развитие промышленных комплексов с учетом экономической безопасности: Автореф. дисс. ... канд. экон. наук: спец. 08.00.05 – экономика и управление народным хозяйством (экономика, организация и управление предприятиями, отраслями, комплексами – промышленность). – Ижевск, 2007. – 27 с.

Отримано 27.08.2009

УДК 005.915 : 005.934

Н.І.ЛОГІНОВА

Харківський національний економічний університет

ВАРТІСТЬ ТА ЦІННІСТЬ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

Визначається сутність поняття «вартість безпеки», розроблено її модель визначення, а також на основі проаналізованих типів цінностей в економіці наведено визначення поняття «цінність економічної безпеки».

Определяется сущность понятия «стоимость безопасности», разработана ее модель определения, а также на основе проанализированных типов ценностей в экономике приведено определение понятия «ценность экономической безопасности».

The Essence of the concept «Cost of safety» is determined, the model of its determination is developed, and the definition of the notion «The value of economic safety» is given on the basis of analysed types of values in economics..

Ключові слова: економічна безпека, очікувана ціна, економічна цінність, вартість безпеки, цінність економічної безпеки.

В сучасному світі економічних відносин конкуренція між підприємствами зростає з великою інтенсивністю. Сьогодні стає зрозуміло, що в цьому процесі необхідно мати сильну систему економічної безпеки підприємства. Без неї нині не обходиться жодний суб'єкт господарювання. Але мало хто може визначити цінність та вартість безпеки. Саме від того, як менеджери підприємства розуміють ці поняття, залежить результат його діяльності.

Вартість та цінність безпеки для підприємства необхідно усвідомлювати ще на етапі ознайомлення (вибору) з системою економічної безпеки. Як і на будь-якому ринку продавець повинен інформувати клієнта про вартість виробу, а також бути спроможним продемонструвати його цінність. Як тільки клієнт знає ці два елементи, можна зробити висновок: виправдовує цінність вартість чи ні.

Мета даної роботи – визначити сутність понять «вартість» і